

นโยบายการป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำของกรมราชทัณฑ์

สุทิน สำเร็จงาน¹ พงษ์สรณ์ วรภัทร์ธีระกุล²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้มีการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำและทัณฑสถาน (2) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อนโยบาย (3) นำเสนอผลของนโยบาย แนวทางการปรับปรุง พัฒนา นโยบาย การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 45 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า (1) สถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้มีการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำและทัณฑสถานเกิดจากเจ้าพนักงานเรือนจำทุจริตคอร์รัปชัน ผู้ต้องขังต้องการสร้างอิทธิพล ลักษณะกายภาพของเรือนจำและเทคโนโลยีไม่ได้มาตรฐาน สิ่งของต้องห้ามนำเข้า คือ ยาเส้น บุหรี่ ยารักษาโรค และเงินสด (2) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อนโยบาย คือ การขาดความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง งบประมาณไม่เพียงพอต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ จึงทำให้ปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในวิธีการต่างๆ ที่ผู้ต้องขังกระทำ และ (3) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา ควรพัฒนาบุคลากรให้รักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติงานหลักธรรมาภิบาล ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความมั่นคงแข็งแรง ปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัย และสนับสนุนงบประมาณในการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ

คำสำคัญ: นโยบาย; สิ่งของต้องห้าม; เรือนจำ

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
เลขที่ 4 หมู่ 11 ถนนหทัยราษฎร์ ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150, ประเทศไทย
ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: Su2513som@hotmail.com

² สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Prohibited and Restricted Prevention Items of Prison Policy

Sutin Somretnan¹ Phaphatsorn Worapatthirakul²

Abstract

This research article aims (1) to study the situations that cause prohibited items to be brought into prisons, (2) to analyze factors affecting the policy, and (3) to present the results of the policy along with suggestions for improving and developing it. This research utilized qualitative methods, with a total of 45 key-informants participating through in-depth interviews and focus group discussions.

Findings are as follows: (1) Situations where prohibited items are brought into prisons are caused by corruption among prison officials, prisoners' desire to exert influence, and the physical characteristics of the prison and its technology not meeting standards. Prohibited items include tobacco, cigarettes, medicines, and cash. (2) Factors affecting the policy include a lack of cooperation from those involved and insufficient budget to support the work of officials, which prevents them from adapting quickly to the various methods employed by prisoners. (3) Suggestions for improvement and development include enhancing personnel training to maintain discipline, ensuring work is performed according to good governance principles, upgrading buildings and facilities to ensure they are strong and stable, and modernizing laws to support an adequate budget for the work of officials.

Keywords: Policy; Prohibited Items; Prison

Type of Article: Research Article

¹ Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Western University
No. 4, Village No. 11, Hathai Rat Road, Lat Sawai Subdistrict, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province 12150, Thailand

Corresponding Author Email: Su2513som@hotmail.com

² Department of Public Administration, Western University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมราชทัณฑ์ประสบปัญหาในการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำและทัณฑสถานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2553-2556 ถือได้ว่าเป็นช่วงที่ประสบปัญหาดังกล่าวในระดับวิกฤติ มีการลักลอบนำโทรศัพท์มือถือ ยาเสพติด สิ่งของต้องห้ามอื่น และสิ่งของที่ไม่อนุญาตให้มีในเรือนจำแพร่กระจายไปในเรือนจำและทัณฑสถานทุกภูมิภาค กรมราชทัณฑ์ได้มีการสนธิสรรพกำลังทั้งเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภายนอก อาทิ ทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ปกครอง ในการตรวจค้นจุโจมเรือนจำและทัณฑสถานเพื่อกวาดล้างสิ่งของต้องห้าม (Office of Justice Affairs, 2020) ปัญหาที่ส่งผลให้การกำหนดนโยบายลงไปสู่เรือนจำและทัณฑสถานไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ได้แก่ อาคารสถานที่ที่แออัดคับแคบ เจ้าพนักงานเรือนจำที่มีอัตรากำลังน้อย ผู้ต้องขังที่มีจำนวนมากล้นอัตราความจุและงบประมาณที่ไม่เพียงพอ (Department of Corrections, Ministry of Justice, 2019) หากสิ่งของต้องห้ามเล็ดลอดเข้าไปในเรือนจำและทัณฑสถานได้จะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้ต้องขังในวงกว้าง ขาดความมั่นคงปลอดภัย และสุ่มเสี่ยงในการก่อเหตุร้าย เช่น การก่อการจลาจล การแหกหักหลบหนี การทะเลาะวิวาท ตลอดจนอาจเปิดโอกาสให้มีการติดต่อซื้อขายยาเสพติดระหว่างผู้ต้องขังกับบุคคลภายนอก ทำให้ประชาชนขาดความมั่นใจในการบริหารจัดการในด้านการควบคุมผู้ต้องโทษ การลงโทษไม่เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล ภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์เสียหาย นโยบายป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำของกรมราชทัณฑ์จึงมีความสำคัญ หากปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัดจะสามารถป้องกัน ป้องปราม ยับยั้ง การกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามและการกระทำผิดอื่นที่เป็นผลต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ที่เกิดให้มีการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำและทัณฑสถาน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยและสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการตามนโยบายการป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำและทัณฑสถาน
3. เพื่อนำเสนอผลของนโยบาย แนวทางการปรับปรุงการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำและทัณฑสถานให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษานโยบาย ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหลักธรรมาภิบาล และอำนาจของกรมราชทัณฑ์

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ ผู้บริหารเรือนจำ และทัณฑสถานในเขต 10 และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหน่วยงานภาคี และเจ้าพนักงานเรือนจำในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 10 จำนวนทั้งสิ้น 45 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา กำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาไว้ 11 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2566 ถึงเดือนเมษายน 2567

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นำข้อมูลไปสู่การปรับปรุงนโยบายป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำและทัณฑสถาน
2. ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานได้ทราบสาเหตุและปัจจัยที่เอื้อให้มีการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ และนำเสนอแนะ แนวทางการปรับปรุง การพัฒนาไปสู่การปฏิบัตินโยบายการป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำและทัณฑสถานให้ดียิ่งขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

องค์การสหประชาชาติได้มีข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (ข้อกำหนดแมนเดลา) ตั้งแต่การรับตัวเข้าเรือนจำจนถึงการปล่อยตัว ข้อกำหนดจำนวน 122 ข้อ ได้ครอบคลุม การบริหารจัดการเรือนจำในทุกด้านและวางมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ทั้งผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีและผู้ต้องขังคดีเสร็จเด็ดขาด

1. หลักการพื้นฐานข้อกำหนดที่ 1-5 ได้กำหนดหลักการพื้นฐานไว้ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้ต้องขังทุกคนพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพต่อศักดิ์ศรีอันมีติดตัวมาแต่กำเนิด และคุณค่าของความเป็นมนุษย์

1.2 ห้ามมีการทรมานหรือการปฏิบัติอื่น ๆ ที่ทารุณโหดร้าย

1.3 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังต้องคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของผู้ต้องขังนั้น โดยไม่เลือกปฏิบัติ

1.4 วัตถุประสงค์ของเรือนจำ คือ การคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยและลดการกระทำผิดซ้ำ

1.5 สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ ในเรือนจำ และผู้เข้าเยี่ยม จะต้องได้รับความปลอดภัยตลอดเวลา

ข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำของกรมราชทัณฑ์ ได้แก่ ทรัพย์สินของผู้ต้องขัง (ข้อกำหนดที่ 7 และ 67) การติดต่อกับโลกภายนอก ครอบครัวและเพื่อน (ข้อกำหนดที่ 43 58-60 68 และ 70) ตัวแทนทางกฎหมาย (ข้อกำหนดที่ 41 53 61 119 และ 120) (Department of Corrections, 2020)

2. ภารกิจของกรมราชทัณฑ์

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 ให้กรมราชทัณฑ์มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม โดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กร พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแล ให้กลับตนเป็นพลเมืองดีมีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ

โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย

2. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแล ตามหน้าที่และอำนาจของกรม ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชญาวิทยาและหลักทัณฑวิทยา

ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

3. ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม

4. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย (แผนปฏิบัติการราชการกรมราชทัณฑ์ ปี 2563-2565)

นอกจากนี้ การปฏิบัติการกิจของกรมราชทัณฑ์ยังเกี่ยวข้องกับ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2506 ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2478 ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้ององค์การสหประชาชาติ ตามความเหมาะสมและงบประมาณที่ได้รับ นอกจากนี้ยังต้องติดต่อประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานต่างประเทศ สถานทูต สถานกงสุล ตลอดจนองค์กรเอกชน และส่วนราชการอื่นๆ

จากการศึกษาของ Jeetnuyom (2014) เรื่อง มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบและค้ายาเสพติดในเรือนจำและทัณฑสถาน พบว่า มาตรการต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากยังไม่สามารถแยกผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมลักลอบค้าขายยาเสพติดออกจากผู้ต้องขังอื่นอย่างเด็ดขาดได้ ส่วนการศึกษาของ Peterson, Kizzort, Kim, and Shukla (2021) ศึกษาวิจัย เรื่อง “สิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ: ความแพร่หลาย ผลกระทบ และกลยุทธ์การห้ามปราม” ผลการวิจัยพบว่า เรือนจำสามารถเก็บอาวุธได้เฉลี่ยจำนวน 34 ชิ้น โทรศัพท์มือถือจำนวน 31 เครื่อง และสารควบคุมจำนวน 28 ชนิด ในช่วงการศึกษา 12 เดือน ผู้ตอบแบบสอบถามยังตั้งข้อสังเกตว่า เจ้าหน้าที่และผู้มาติดต่อ เป็นต้นเหตุหรือช่องทางหนึ่งในการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ แม้ว่าจะมีการเข้มงวดแล้วก็ตาม และผลการวิจัยยังพบว่า หน่วยงานต่าง ๆ มีการใช้กลยุทธ์และนโยบายผสมผสานกันเพื่อป้องกัน ตรวจจับ และกำจัดสิ่งต้องห้าม

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ศึกษาวิจัย ดังนี้

1. นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งนำมาแนวทางหรือวิธีการ เพื่อการปฏิบัติ โดยรัฐบาลหรือสถาบัน หรือกลุ่ม หรือบุคคล เลือจากหลากหลายแนวทาง เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยปกติจะสะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจในปัจจุบัน เพื่อการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิผลและเพื่ออนาคตที่ดีกว่า

2. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (ข้อกำหนดแมนเดลา) มีหลักการพื้นฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ดังนี้ (1) ผู้ต้องขังทุกคนพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพต่อศักดิ์ศรีอันมีติดตัวมาแต่กำเนิดและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ (2) ห้ามมีการทรมานหรือการปฏิบัติอื่น ๆ ที่ทารุณโหดร้าย (3) การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังต้องคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของผู้ต้องขังนั้น โดยไม่เลือกปฏิบัติ (4) วัตถุประสงค์ของเรือนจำ คือ การคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยและลดการกระทำผิดซ้ำ และ (5) สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ ในเรือนจำ และผู้เข้าเยี่ยม จะต้องได้รับความปลอดภัยตลอดเวลา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีขอบเขตพื้นที่ศึกษา คือ เรือนจำ และทัณฑสถานเขต 10 จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ (1) เรือนจำกลางคลองเปรม (2) เรือนจำกลางบางขวาง (3) เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร (4) เรือนจำพิเศษธนบุรี (5) เรือนจำพิเศษมีนบุรี (6) ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง (7) ทัณฑสถานหญิงกลาง (8) ทัณฑสถานหญิงธนบุรี (9) ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง และ (10) เรือนจำจังหวัดนนทบุรี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานโดยตรง และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บริหารเรือนจำหรือทัณฑสถาน เขต 10 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการส่วน ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือผู้อำนวยการทัณฑสถาน และรวมถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินนโยบาย ประกอบด้วย พนักงานสอบสวน และพนักงานคุมประพฤติ รวมจำนวน 12 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มเจ้าพนักงานระดับปฏิบัติงานในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 10 ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายและตำแหน่งหัวหน้างาน จำนวน 20 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (documentary research) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่ม (focus group) กลุ่มเจ้าพนักงานระดับปฏิบัติงานฝ่ายต่าง ๆ ในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 10 ซึ่งปฏิบัติหน้าที่โดยตรงในการควบคุมผู้ต้องขัง ตรวจค้นตัว และสิ่งของต้องห้าม จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) จากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และเทคโนโลยีการสื่อสารต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง โดยเตรียมแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามแบบปลายเปิด การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (triangulation) ผู้วิจัยดำเนินการโดย (1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) (2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) และ (3) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theories triangulation)

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยที่เก็บรวบรวมได้จากวิธีที่กำหนดในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังรายละเอียดที่ได้อธิบายไว้แล้วนั้น ใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ คือ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการจับประเด็นสำคัญ จัดกลุ่มประเด็นที่คล้ายกัน มีความหมายร่วมกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อกำหนดค่าความถี่ที่พบข้อความหรือข้อมูลนั้น แล้วนำเสนอด้วยการเขียนเชิงบรรยายอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น วิเคราะห์และสรุปแยกรายละเอียดตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีข้อค้นพบที่ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การวิจัยได้ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้มีการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ และทัณฑสถานพบว่า เกิดจากผู้ต้องขังและเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้ต้องขังต้องการสร้างอิทธิพล ส่วนเจ้าพนักงานเรือนจำได้รับผลประโยชน์ตอบแทน และสิ่งของต้องห้ามที่มีการลักลอบนำเข้าคือ ยาเส้น ยาสูบ หรือบุหรี่ รองลงมาคือเงินสด และยารักษาโรคที่ทำให้เกิดอาการมึนเมา เรือนจำและทัณฑสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังชายจะมีการตรวจพบการลักลอบ

นำเข้าสู่สิ่งของต้องห้ามเข้าบ่อยครั้ง ในขณะที่เรือนจำและทัณฑสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังหญิงล้วน ไม่ประสบปัญหาการลักลอบนำเข้า

วัตถุประสงค์ ข้อ 2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อนโยบายการป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำและทัณฑสถาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อนโยบายป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ และทัณฑสถานมากที่สุด คือ เจ้าพนักงานเรือนจำผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องตามนโยบาย รองลงมาคือ กรมราชทัณฑ์และเรือนจำซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ และผู้ต้องขังซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงในการใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการนโยบายหลายประการ คือ อำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมาย คำสั่ง ระเบียบ ประกาศ และมาตรการต่างๆ หลายฉบับ ปัจจัยที่เกิดจากผู้ต้องขัง เจ้าพนักงานเรือนจำ ญาติผู้ต้องขัง บุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีส่วนสนับสนุนนโยบายให้ประสบผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์ ข้อ 3 เพื่อนำเสนอผลของนโยบาย แนวทางการปรับปรุงการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติงานการป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำและทัณฑสถานให้ดียิ่งขึ้น พบว่า แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงนโยบายป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำและทัณฑสถานของกรมราชทัณฑ์ ต้องให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ ผู้บริหารกรมราชทัณฑ์และเรือนจำต้องเอาใจใส่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้อยู่ในระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริตหน้าที่ สร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าพนักงานเรือนจำ เมื่อมีการกระทำผิดต้องมิบโทษที่ชัดเจน ควบคุมดูแลผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติต่อคนใดคนหนึ่ง ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความมั่นคงแข็งแรง สนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดหาเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ในการช่วยปฏิบัติงานที่ทันสมัย

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำผู้ปฏิบัติงานภายในเรือนจำและทัณฑสถานทุจริตคอร์รัปชั่น ขาดการเอาใจใส่ขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารเรือนจำและทัณฑสถาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Brisbane (1994) ซึ่งกล่าวว่า วินัย เป็นเป้าหมายสูงสุดของการฝึกวินัยเพราะเป็นการควบคุมพฤติกรรม ขณะที่ Samutwanich (2000) กล่าวว่า การมีวินัย คือ การรู้จักควบคุมอารมณ์ การรักษาความซื่อตรงคงมั่นอย่างมีหลักการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nimsomboon (2013) พบว่า มีการจ้าง/ติดสินบนเจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ทำให้ได้มาซึ่งสวัสดิการที่เพิ่มขึ้นหรือดีขึ้น และเพื่อนำเข้าสู่สิ่งของบางอย่างเป็นสิ่งของต้องห้ามหรือสิ่งของไม่อนุญาต ขณะที่ผู้ต้องขังนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาเพื่อต้องการสร้างอิทธิพลสร้างบารมี สร้างการยอมรับ ส่วนมากตรวจพบจากผู้ต้องขังทำงานภายนอกเรือนจำ และผู้ต้องขังที่รับตัวเข้าใหม่ โดยเฉพาะผู้ต้องหาเกี่ยวกับยาเสพติด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jeetnuyom (2014) พบว่า สาเหตุการนำเข้าสู่สิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ เนื่องจากไม่สามารถแยกผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมลักลอบค้าขายยาเสพติดออกจากผู้ต้องขังอื่นอย่างอื่นได้ นอกจากนี้ ลักษณะทางกายภาพของเรือนจำและทัณฑสถาน ประตูเรือนจำหรือกำแพงเรือนจำบางแห่งมีความสูงไม่ได้มาตรฐาน บุคคลภายนอกสามารถโยนสิ่งของข้ามกำแพงได้ มีมุมลับสายตาตามาก เทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ เครื่องสแกนแบบเดินผ่าน (walk through) เครื่องสแกนร่างกาย (body scan) และเครื่องสแกนด้วยมือ (hand held) รวมทั้งกล้องวงจรปิด เสื่อมสภาพ ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

Chanchonyut (2017) พบว่า การดำเนินงานของเจ้าพนักงานเรือนจำ ยังมีข้อจำกัดในด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ไม่เพียงพอ ทำให้มีการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำและทัณฑสถาน สิ่งของต้องห้ามที่มีการลักลอบนำเข้าคือ ยาเส้น ยาสูบ หรือบุหรี่ รองลงมาคือ เงินสด และยารักษาโรคที่ทำให้เกิดอาการมินเมา ทั้งนี้ เรือนจำและทัณฑสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังชายจะมีการตรวจพบการลักลอบนำเข้าสิ่งของต้องห้ามเข้าบ่อยครั้ง ในขณะที่เรือนจำและทัณฑสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังหญิงล้วน ไม่ประสบปัญหาการลักลอบนำเข้าสิ่งของต้องห้าม มีการตรวจพบสิ่งของต้องห้ามบ้างเพียงเล็กน้อย

วัตถุประสงค์ ข้อ 2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อนโยบายการป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำและทัณฑสถาน ผลการวิจัย พบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำมีอัตราค่าจ้างไม่เพียงพอ เจ้าพนักงานเรือนจำที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด บางครั้งถูกข่มขู่ ถูกกลั่นแกล้ง ถูกร้องเรียน และถูกดำเนินการทางวินัย วัสดุอุปกรณ์ การตรวจค้น เช่น เครื่องสแกนสิ่งของ เครื่องสแกนร่างกาย และกล้องวงจรปิดไม่เพียงพอ เสื่อมสภาพและไม่ครอบคลุมพื้นที่ไม่มีงบประมาณสำหรับซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chanchonyut (2017) และแนวคิดของ Thongkhao (2005) กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะขององค์กร ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องงบประมาณที่เพียงพอ บุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยผู้ต้องขัง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Peterson, Kizzort, Kim, and Shukla (2021) ตั้งข้อสังเกตว่าทั้งเจ้าหน้าที่และผู้มาติดต่อเป็นต้นเหตุหรือช่องทางหนึ่งในการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

วัตถุประสงค์ ข้อ 3 เพื่อนำเสนอผลของนโยบาย แนวทางการปรับปรุง พัฒนา การป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำและทัณฑสถาน ผลการวิจัย พบว่า

1. ตรวจค้นจุใจในเรือนจำและทัณฑสถานอย่างละเอียด ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย ระเบียบ มาตรการลงโทษผู้ฝ่าฝืน เกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม ให้ความทันสมัย

2. เพิ่มอัตราค่าจ้างเจ้าพนักงานเรือนจำต่อจำนวนผู้ต้องขัง จัดอบรมและพัฒนาเจ้าพนักงานเรือนจำให้มีความรู้ด้านมาตรการ การควบคุม ระเบียบ ข้อกฎหมาย รวมทั้งการฝึกระเบียบวินัย สร้างขวัญและกำลังใจกับเจ้าพนักงานเรือนจำ สอดคล้องกับแนวความคิดของ Zaleznik, Roethlisberger, Christensen, and Homans (1958) กล่าวว่า ในการที่จะปฏิบัติงานได้ดีหรือไม่ได้นั้น ผู้ปฏิบัติจะต้องตอบสนองความต้องการทั้งภายในและภายนอก ตามการศึกษาของ Rattanaaroen (2014) พบว่า เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่มีความเป็นมืออาชีพ ต้องมีทักษะเฉพาะในหลากหลายด้าน มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับอาชญาวิทยา หลักทัณฑวิทยา กฎหมาย และงานราชทัณฑ์เป็นอย่างดี

3. การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่ออกทำงานภายนอกเรือนจำ หรืองานสาธารณะให้ครอบคลุมทุกมิติ รัฐบาลมีนโยบายเบี่ยงเบนคดีหรือลดจำนวนคนที่ต้องถูกคุมขังลง ผู้ต้องหาที่อยู่ระหว่างพิจารณาควรได้รับการประกันตัว สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

4. จำกัดพื้นที่ในการใช้งานการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต มีการบำรุงรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการตรวจค้นให้ใช้งานได้เป็นปกติอยู่เสมอ สนับสนุนเทคโนโลยีการรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของเรือนจำ เช่น กล้องวงจรปิด เครื่องสแกนแบบเดินผ่าน เครื่องสแกนร่างกาย และเครื่องสแกนด้วยมือ ให้ครบถ้วนครอบคลุม

5. พิจารณาปรับปรุงแก้ไขระเบียบและข้อกฎหมายให้บุหรี่ปริ หรือยาสูบ หรือยาเส้น ให้สามารถมีหรือใช้ในเรือนจำและทัณฑสถานได้เหมือนในอดีต โดยมีการกำหนดอาณัติบริเวณการใช้ให้ชัดเจน หรือพิจารณาสิ่งของที่ไม่อนุญาตบางชนิด อย่างเช่น ยาเส้น หรือยาสูบ หรือบุหรี่ปริ สามารถแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้เป็นสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ เช่นเดียวกับสุรา ยาเสพติด หรือโทรศัพท์มือถือ เพื่อให้มีบทลงโทษทางคดีอาญา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 71 72 และ 73 ที่ว่าด้วยสิ่งของต้องห้ามและบทลงโทษ และกฎกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2563 กำหนดสิ่งของอนุญาตและไม่อนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำ

6. ตัดวงจรการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องขังกับบุคคลภายนอก สอดคล้องกับระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคม หรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง พ.ศ. 2561 ได้ระบุไว้ว่า เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยม การติดต่อของบุคคลภายนอกกับผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการหรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2561

7. สนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินการตามนโยบายป้องกันสิ่งของต้องห้ามเรือนจำของกรมราชทัณฑ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Thongkhao (2005) ซึ่งกล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะขององค์กร ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องงบประมาณที่เพียงพอ และผลการศึกษาของ Chanchonyut (2017) พบว่า งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ไม่เพียงพอกับความต้องการ ควรสนับสนุนเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรกำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติการ มาตรการการป้องกันสิ่งของต้องห้ามครอบคลุม ท้นต่อสถานการณ์ โดยคำนึงถึงทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง

2. ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือการตรวจค้นจับกุมของเรือนจำและทัณฑสถาน

3. ควรจัดทำหลักสูตรอบรมให้กับเจ้าพนักงานเรือนจำอย่างต่อเนื่อง จัดทำคู่มือเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายป้องกันสิ่งของต้องห้าม ตลอดจนจัดทำสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนทั่วไป และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง

4. ควรวางแผนการบริหารทรัพยากรบุคคลผู้ปฏิบัติงานอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานอย่างเป็นระบบ จัดสวัสดิการให้เหมาะสม ตลอดจนมีการวางแผนความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของเจ้าพนักงานเรือนจำอย่างเป็นธรรม เพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

5. ควรปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักทัณฑ์โทษ อาชญาวิทยา และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (ข้อกำหนดแมนเดลา) ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักสิทธิมนุษยชน มีความเท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ

References

- Brisbane, H. E. (1994). *The development child: Understanding children and parenting* (6th ed.). Glencoe.
- Chanchonyut, M. (2017). *Evaluation of the implementation of the policy of 5 steps of correctional change Pattaya Remand Prison*. Master's Thesis of Public Administration, Burapha University. [In Thai]
- Department of Corrections, Ministry of Justice. (2019). *Annual public report on state operations fiscal year 2019*. Author. [In Thai]
- Department of Corrections. (2020). *United Nations standard minimum rules for the treatment of prisoners (Mandela rules)*. Retrieved from <https://shorturl.asia/8xShT> [In Thai]
- Jeetniyom, P. (2014). *Measures to prevent and suppress drug smuggling and trafficking in Prisons and Correctional Institutions*. Master's Thesis of Laws in Laws. Chulalongkorn University. [In Thai]
- Nimsomboon, C. (2013). *Power interaction between prisoners and prisons through welfare provision*. Thammasat University. [In Thai]
- Office of Justice Affairs. (2020). *What items are prohibited from being brought into prisons?*. Retrieved from <https://shorturl.asia/YBODQ> [In Thai]
- Peterson, B. E., Kim, K. D., & Shukla, R. (2024). The sociology of contraband: examining the correlates of illicit drugs, cellphones, and weapons in US prisons. *The Prison Journal*, 104(3), 365-389.
- Rattanaaroen, N. (2014). *The Development of correctional officers for professionalism*. Dissertation of Doctor of Philosophy (Public Administration), Eastern Asia University. [In Thai]
- Samutwanich, C. (2000). *Management system for resource allocation for basic education 12 years consistent with the Act National Education 1999*. Office of the National Education Commission. [In Thai]
- Thongkhao, K. (2005). *Implementation of educational policies and plans: Concepts, theories, and operational guidelines*. Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Zaleznik, A., Christensen, R. C., Roethlisberger, F. J., & Homans, G. C. (1958). *The motivation, productivity, and satisfaction of workers: A prediction study*. Harvard University.